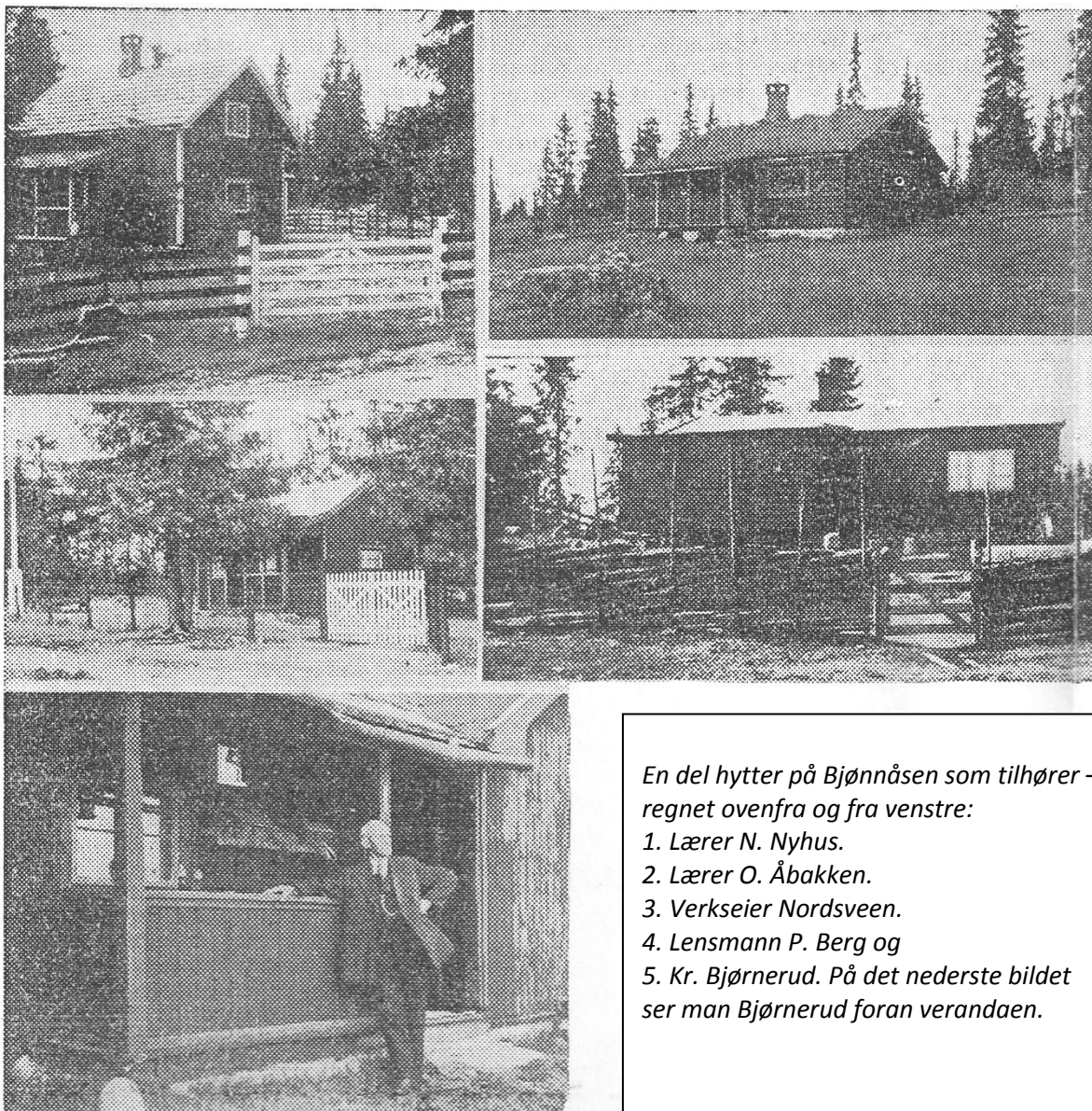

BJØNNAASEN

i Furnes almenning som vil bli Sjusjøen nr. 2.

Fra et besøk på den vakre setervangen og hos villaeiere der oppe.

*En del hytter på Bjønnåsen som tilhører –
regnet ovenfra og fra venstre:*

- 1. Lærer N. Nyhus.*
- 2. Lærer O. Åbakken.*
- 3. Verkseier Nordsveen.*
- 4. Lensmann P. Berg og*
- 5. Kr. Bjørnerud. På det nederste bildet*
ser man Bjørnerud foran verandaen.

Bjønnåsen vil bli Sjusjøen nr. 2, uttalte nylig en mann til Hamar Stiftstidende, og det er adskillig som taler for at det skal gå i oppfyllelse. Stedet er utvilsomt et av de mest tiltrekkende skog- og fjellpartier i Hedemarkbygdenes nærhet, og allerede nu er det blitt forholdsvis mange hytter eller villaer der.

Den gamle setervangen ligger vakkert til øverst på åsen, høiden over havet er vel 700 meter. Kvistrike fjellgraner rundt om, vide nedentil og ofte med en gråkvist, tørr topp, og det er bruse og vierkjerr utover de grønne vollene. Størhus – enkelte over hundre år gamle og med små vinduer og

lave dører – ligger her og der utover vangen, og morkne, grå skigarder forteller hvor de forskjellige setereieres ”slåttelykkjer” og betlykkjer har ligget fra uminnelig tid. De store almenningkoger i Vang og Furnes breder seg ut mot syd, et hav av skog og myrer med nogen åser og berghamre som reiser seg langt ute. Det blinker i Brumundsjøen og Spjeldsjøen og nogen mindre vann, og mot et par kletter skinner det i hustakene på Kjeltåsen, som et smalt, lyseblått bånd ligger den Skreiryggen lengst i sør. Fra dalbunnen innunder åsen kommer suset fra Åsta og Øiungsåen, og mot øst stuper skogliene i ”Pihl” ut mot elva. Mellem granbuskene derborte ser en i husene og vangen på Hamarseteren, det ser ikke ut som det er nogen avstand dit.

En velgjørende fred og ro preger det vakre utsynet fra Bjønnåsen, en har følelsen av å være kommet langt vekk fra maset og alt som har med det moderne menneskeliv å gjøre. Nordenfor ligger høifjellet like ved, og gamle stier går innefter åsen – om lune, hyggelige smådaler og idylliske sletter langs stille åer, andre veier fører op til fjellet - til sjøer og flyer, setrer og hestehavninger lenger nordi.

Bjønnåsen seter, som ligger i den nuværende Furnes almenning er opprinnelig ryddet av østerdøler. Det var oppsitterne på Bolstad og Skramstad i Åmot som i 1717 tok til å bygge seter der efterat de hadde fått bevillingsseddel av fogden i Østerdalen. Men hedemarkingene hadde da flere setrer i trakten, og Bjønnåsmarka lå i ”gjetslelautene” til Hamarseteren, Olshølen og Bringbu. Østerdølene gjorde i sin tid krav på alt land nord og øst for Åsta, og det hendte ikke så sjelden at det foregikk kvasse sammenstøt mellom hedemarkinger og østerdøler oppe på fjellet der. I 1730 kom en kommisjon sammen for å ordne op i forholdene, den bestod av sorenskriverne i Gudbrandsdalen, på Hedemarken og i Østeralen og Solør. En mengde vitner blev avhørt, og resultatet for Bjønnåsens vedkommende blev at fogden på Hedemarken utsa østerdølene fra denne setervangen. Lensmannen i Vang var der oppe på seteren og takserte hus og innbo med videre, og i 1734 fikk en del gårder i Furnes seterrett der. Johannes Håkensen Lille-Ihle og Nils Knudsen østre Jevanord fikk det østre størhus, en melkebu og tre fjøs. Jens Andersen, Vestre Haave og Verner Larsen, Halset fikk også et størhus, en melkebu og to fjøs, og Knut Andersen og Ole Larsen Gudsås fikk et størhus, en melkebu og et fjøs. Senere må det være utstedt flere retter, for i de senere tider har nemlig følgende hatt setrer der oppe:

Berg (eier nu Olaf Berg), Jessnes midtre (husene solgt til Kirsti Jevanord), Skjelset (retten solgt til Johan Bryhn på midtre Jesnes), Vesle-Ihle, Jevanord (sveen), Gudsås (to seterretter), Halset og Håve vestre.

Det er imidlertid bare en gård som ligger med kuer på Bjønnåsen n u, nemlig Jesnes midtre, og melken herfra blir sammen med melken fra flere setervanger oppe ved Åsta kjørt med bil til Brumunddal meieri. En tid er melken blitt kjørt til Olshølen setermeieri, men dette er nedlagt i år, og om den gamle seterdriften nogen gang vil komme til heder og verdighet igjen, er vel uvisst.

Det er som utfartssted og hvilested at Bjønnåsen og mange andre setervanger herover ser ut til å gå en rik fremtid i møte. Ennu er det ikke nettopp så svært mange hytter bygget på Bjønnåsen, men begynnelsen er tatt, og det ser ut til å bli nogen nye hvert år. Brumunddølene var vel de første som ”opdaget” denne setervangen og begynte å reise derop og tilbringe sin ”week end” der, eller ta turer dit i påsken og sommerferien. I førstningen var det nok de gamle størhusene som blev lleid, noget som hender til dels nu, men så begynte hyttene å komme op. Den første som bygget hytte på Bjønnåsen var den kjente brumunddøl Kristoffer Bjørnerud, og i år er det akkurat 25 år siden det hendte. Han valgte selvfølgelig den vakreste tomten – øverst på Vangen.

Sammen med noen hyggelige mennesker tok jeg nylig en tur op på Bjønnåsen for Hamar Stoiftstidende. Fra Hamar er avstanden dit op ca. 4,5 mil, fra Brumunddal 3,5 mil. Den ordinære vei til Bjønnåsen går egentlig om Kvilheim i Furnes almenning, og her går det også daglig bilrute fra Brumunddalen til Bjønnåsen bro, som ligger et par kilometer nedenfor Bjønnåsen seter.

Vi fulgte denne gang Vang almenning innover og tok fra Dingsrud i Åstdalen inn til Prestseteren, hvor Hanna Vinsnes i sin tid holdt til i sommermånedene, og videre om Bjønnåsbrua til Bjønnåsen seter.

Portstuen ved Bjønnåsbrua er blitt noget av et trafikkcentrum inne i Åstadalen. Hit kan en komme med bil Vang fjellvei, Furnes fjellvei, den gamle Ringsaker fjellvei om Bergundhaugen eller den nye veien opp gjennom Veldre, Nes og Pihlske almenninger frem til Hamarseteren. Og fra portstuen kan en så følge veien til Bjønnåsen eller til nordre Nyseteren og Øiungen, og hvis en vil nordover Åstdalen – til Olshølen, Åkerseteren, Kvarstadseteren, Gammelskolla, Nyskolla og flere. Det er derfor ikke så få mennesker som i sommeriden legger veien om ”Bjønnåsporten”, mange reiser også dit i helgedagene og ligger der i kojor eller telt – fisker eller tar fotturer innover fjellet.

Efter å ha passert Åstabrua og brua over Øiungsåa, fikk vi øire på den første hytta i Bjønnåsområdet. På en liten grønn slette ved fjellveien – med skog og villmark omkring – lå den lunt og fredelig. Eier, lærer Ola Åbakken, var i øieblikket der oppe med sin familie, han hadde nok revet sig løs en dag fra slåttonna nede i bygden for å ha en liten god stund i hytta. Ikke så langt unda skal en annen furnesning, Erik Røsbak, sette op en hytte nu i sommer.

Øverst på Bjønnåsvangen er vi så heldig å treffe Kristoffer Bjørnerud som også ber oss inn i hytta si, Granhaug som den heter. Det er alltid hyggelig og interessant å slå av en prat med denne energiske brumunddølen, som tross sine mange jern i ilden bestandig, ofrer tid til en samtale og alltid like humørfyllt og elskverdig. Som en av Brumunddalens beste sønner er det Brumunddalen som stadig ligger ham på hjertet, men i sommer har han på grunn av sykelighet holdt til på Bjønnåsen, og nu er det da dette stedet, som han visstnok regner som en provins under Brumunddalen, som er i hans tanker støtt og som han arbeider for på forskjellige måter.

En kunde tenke at han som mange andre vilde ha en slik herlighet som Bjønnåsen for sig selv og at han helst så at det ikke kom flere hytter eller villaer der. Men da kjenner en ikke Bjørnerud, en slik tanke er helt fremmed for ham. Han har samfundsånd i beste forstand og gleder sig over at andre kan få del i godene. - Hvorfor skal ikke folk få sette sig op en hytte på et slik vakkert og sundt sted? Sier han. Her er plass til alle som vil komme, langs gamleveien innover Granåsen ligger det fullt av fine tomter, skog og utsikt på den ene kanten og Raufjellet tett ved på den andre.

Bjørnerud følger oss rundt på vangen og forklarer. Han viser oss Gudsåseteren med ”dobbeltstørhuset” der to gårder – i likhet med ikke så sjelden praksis på Hedemarkssetrene i gammel tid – hadde felles seterhus. En peis, et bord og en seng på hver side i størhuset og to dører fra bugangen inn til hver sin melke-, smør- og ostbu. Et morsomt gammelt interiør møter en der, og efter hva det opplyses skal Hedemarksmuseet ha planer om å flytte dette størhuset til samlingen på Domkirkeodden. Utenfor seteren på en liten haug ligger en oprøset stenvarde som presten Randers skal ha latt føre op. Inni varden, forteller Bjørnerud, ligger en flaske hvori det er lagt en beretning om priser med mer fra omkring 1900. Senere falt røsen ned, men man muret den opp igjen under krigstiden og benyttet da anledningen til å føie til de svære prisene som da var.

Vi tok oss en runde for å se på hyttene omkring. Litt nedenfor Granhaug ligger en pen og rummelig hytte som tilhører lærer N. Nyhus. Han befinner sig også i øieblikket der oppe og liker sig øiensynlig udmerket. Lenger op har ingeniør Langmyhr bygget sitt "sommerhi" og nede på Bergseteren har lensmann Berg satt op en solid og praktisk bungalow. Brukseier Asbjørn Arnkvern har bestemt sig til å bygge og bo som ørnen, han har valgt ut det høieste punkt bak setervangen til tomt, og der holdt nettopp nogen karer på å arbeide med veien, senere i sommer vil så redet bli satt op. En storartet utsikt vil det bli der – til alle kanter. Det er vel ikke å vente at det blir så meget av ytterligere villabebyggelse like inn på setervollen, herefter blir det vel langs veien nordover Granåsen at særlig blir tatt ut. Et finere sted kan man heller ikke få, og så store som avstandene er her, behøver man ikke skumpe sig inn på hinannen. Verkseier Nordsveen var den første som slo sig ned på denne kanten, nu har han fått en nabo i Harald Berger som har bygget sig hytte rett imot på andre siden av veien. Lengst inn på åsen holder bestyrer Brånås på å sette op en hytte nu, og efter hva det blev oplyst er det flere som har tatt ut tomt her og som snart skal gå i gang med bygging.

Før vi reiste ned igjen fra den vakre setervangen, var vi innom Granhaug på ny og blev da servert deilige multer, men vel å merke ikke årets avling.

Hamar Stiftstidende har også talt med formannen i Furnes almenningestyre, Karl Rognlien, som opplyser at det fortiden er mange forespørslers efter tomter i Bjønnåsen. Almenningestyret har ikke nektet nogen å bygge der oppe, men stiller som betingelse at vedkommende ordner sig med setereierne når bebyggelsen kommer i nærheten av setervangen. Hytteeierne betaler i jordleie 20 kr årlig til almenningen for $\frac{3}{4}$ mål.

Alv i Åsen.

Avisartikkelen har vi fått tilsendt av Magnhild Glemmestad på Ås. Hun er datteren til Ola Åbakken som er nevnt her. Magnhild overtok hytta AABU etter sin far og eier den fortsatt.

Magnhild kan fortelle at denne Alv i Åsen som har skrevet stykket het Alf Bruno Jensen (1888-1961) og han var lærer på Gålås skole i Furnesåsen i 40 år (fra 1918). Han var også bygdekorrespondent i like mange år.